

Rapport Nr. 0669

Archeologienota

Halle, Broekborre
Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies	2
2.1	Aanleiding vooronderzoek.....	2
2.1	Resultaten vooronderzoek	2
2.2	Afweging noodzaak verder onderzoek	4
3	Programma van maatregelen	5

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2021-277
Projectcode Onroerend Erfgoed		2021E251
locatie	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Halle
	Straat	Broekborre
Kadastrale gegevens	Gemeente	Halle
	Afdeling	3 (Halle)
	Sectie	H
	Percelen	68E
Coördinaten	Noord	X: 141 171 Y: 158 255
	Oost	X: 151 243 Y: 158 199
	Zuid	X: 141 185 Y: 158 114
	West	X: 141 108 Y: 158 171
Oppervlakte plangebied		9.912 m ²
Oppervlakte bodemingreep		3.000 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen langsheen de Broekborre te Halle. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.1 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Halle, net buiten het oude, historische centrum aan de overkant van de rivier de Zenne. Halle wordt voor het eerst vermeld in 1152 als "Hallensis". De etymologie van Halle is wat moeilijker te ontwaren. Enerzijds kan het te maken hebben met het Saksische woord voor handelsplaats, ook wel een hal genoemd. Maar het kan ook een vervorming zijn van het Keltische *halha: bocht in of een uitloper van een heuvelrug. Deze laatste verklaring is meer logisch gezien de regio reeds sinds de steentijden interessant was voor menselijke activiteiten en bewoning. Op historisch kaartmateriaal is er enkel een veldweg te zien die het terrein kruist, alsook een kapel op de hoek van deze veldweg met de voorloper van de Broekborre. Er kon echter geen extra bewijs gevonden worden van deze kapel. Hierdoor is de verwachting op archeologische sites uit de nieuwe tijd en nieuwste tijd laag tot matig.

Het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 43,2 en 46,6 m + TAW. Het plangebied loopt zachtjes af van het zuidoosten naar het noordoosten toe. Dit komt overeen met de topografie van de wijde omgeving waarin de Zennevallei in het noorden loopt. Er is wel een opmerkelijke verhoging te zien ter hoogte van de grote gebouwen aan de straatkant. Het is duidelijk dat op deze plaatsen het terrein genivelleerd werd. Ook bij de achterliggende gebouwen is er een lichte nivellering te zien, zij het in veel mindere mate. De omgeving rond het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) wordt gekenmerkt door de overgang van de Zennevallei in het westen naar de hoger gelegen heuvels in het zuidoosten. Bijna parallel aan de Zenne loopt het Kanaal naar Charleroi. Verschillende beken lopen af naar de Zenne. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem op de noordelijke deel van het plangebied gekarteerd als Abp/Abp(c) (droge leembodem zonder profiel) en in het zuidelijke deel als Aba1 (droge leembodem met textuur B horizont), met een strookje OB (bebouwde zone) in het zuidwesten). De quartairgeologische kaarten bevestigen de aanwezigheid van eolische leemgronden die afgezet zijn in het weichseliaan. Gelet op de landschappelijke ligging, in een omgeving bij een middelgrote riviervallei, is er een hoge verwachting voor steentijdartefactensites aanwezig.

Het plangebied zelf kent geen archeologische en historische gegevens. De ruime omgeving van het plangebied kent wel heel wat archeologische vondstlocaties. Er zijn relatief gezien toch heel wat goed onderzochte, archeologische sites aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied. De directe omgeving van het plangebied echter is niet gekend op archeologisch vlak. Dit is vermoedelijk niet te wijten aan het ontbreken van archeologische sites. Waarschijnlijk is dit te wijten aan het ontbreken van recente, grootschalige ontwikkelingen waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Binnen

een straal van 1000m werden een heel aantal archeologische waarden gemeld. Deze zijn te dateren in alle periodes vanaf de steentijden. De meeste meldingen zijn te vinden binnen de middeleeuwse muren van de stad. Een heel aantal van deze waarden zijn aangeduid aan de hand van historisch of cartografisch onderzoek, soms gevolgd door een archeologisch onderzoek (opgraving, proefsleuven). De meldingen buiten de stad zijn vooral aan de hand van archeologisch onderzoek of een opgraving aangeduid. Archeologienota's en nota's brachten niet veel extra informatie aan het licht. Deze zijn allemaal gelegen aan de andere kant van de rivier en op minstens 300 meter van het plangebied verwijderd. Hierdoor kunnen geen goede en gegronde argumenten gemaakt worden betreffende de bodemopbouw of versterking. Op historisch kaartmateriaal is er enkel een veldweg te zien die het terrein kruist, alsook een kapel op de hoek van deze veldweg met de voorloper van de Broekborre. Er kon echter geen extra bewijs gevonden worden van deze kapel. Op basis van de gekende archeologische en historische waarden, is er een matige verwachting voor sites uit de steentijd, metaaltijd en Romeinse tijd. De verwachting voor sites uit de (vroeg, volle en late middeleeuwen) is eerder matig tot hoog. Voor de postmiddeleeuwen is deze dan weer hoog te noemen op de plaats van de kapel, maar voor de rest van het plangebied laag.

Op heden is het plangebied bebouwd met verschillende schoolgebouwen. Deze zullen allemaal gesloopt worden. De omgevingsvergunning voor deze sloop is reeds goedgekeurd en verkregen. De sloop zal eerstdaags doorgaan. In deze archeologienota moet er dus uitgegaan worden van een volledig leeg gebied, zonder de gebouwen. Deze sloop is uitgevoerd zonder oog op archeologisch onderzoek, waarbij alles zal verwijderd zijn, waarbij ook de vloerplaten, uitkofferingen en funderingen integraal uitgegraven zijn. Het gehele plangebied is in de tweede helft van de 20ste eeuw zwaar bebouwd en verhard geweest in kader van de school. In 2015/2016 werden reeds een aantal gebouwen volledig gesloopt. Het sloopopvolgingsplan voor de overige gebouwen kon niet aanduiden in welke gebouwen er precies een kelder aanwezig was. Onder gebouwen 2 en 3 was er zeker een kruipkelder aanwezig, maar omdat deze volgelopen zijn kon de exacte diepte ervan niet vastgesteld worden. Een kruipkelder wordt normaal gezien tot op een diepte van ca. 100 cm onder vloerplaat aangelegd. Andere gebouwen, indien geen kelder of kruipkelder, zullen minimaal tot op een diepte van ca. 80 cm gefundeerd zijn. De verharding en vloerplaten reiken ongeveer 60 cm diep. De verharding bestaat uit een laag asfalt, (gewapende) betonlaag en steenslagverharding. Op de DHM is te zien – door de onnatuurlijke vlakheid en plotse overgangen tussen de gebouwen zelf – dat het terrein genivelleerd werd ter hoogte van de gebouwen naar het niveau van de straat toe. Er werd dus opgehoogd naar het westen toe.

De opdrachtgever plant op het terrein de nieuwbouw van een schoolgebouw met bijhorende wegenis. De geplande werken concentreren zich op het noordoostelijke deel van het plangebied. Voor de rest van het plangebied wordt op heden nog niets aangevraagd. Aan de straatkant van de Broekborre komt een nieuw schoolgebouw. Dit zal gefundeerd worden op een ringfundering. Hoe diep die fundering zal gaan, is niet gekend. Op heden wordt er uitgegaan van 80cm (vorstvrije ondergrond). Een grote kelder komt er niet, maar een aantal ondergrondse structuren (zoals liftkoker) zullen lokaal wel dieper in de bodem reiken. De vloerplaten zullen een dikte hebben van 30 cm. Rond het gebouw en naar de Sint-Annastraat toe wordt er verharding aangelegd die ook 30 cm dik zal zijn. De geplande werken zullen niet dieper gaan dan de gekende versterkingen van de vorige bouwwerken en nivelleringen.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een zeer geringe archeologische verwachting toe te schrijven voor sites vanaf de steentijd.

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden. Gelet op de reeds geleden versterking en de impact van

de geplande werken die meestal beperkt blijven tot deze verstoorde laag, is er een laag potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

2.2 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de terreinen verstoord werden in het verleden.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft, of;

2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;

3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;

4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft én een plan van aanpak hiervoor biedt.

Op basis van bovenstaande argumentatie word een advies gegeven om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Hierbij rekening houdend dat de geplande werken deze diepte niet zullen bereiken, adviseert J. Verrijckt bvba om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de lokale geschiedenis van het terrein. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.
- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: Op heden is het plangebied bebouwd met verschillende schoolgebouwen. Deze zullen allemaal gesloopt worden. De omgevingsvergunning voor deze sloop is reeds goedgekeurd en verkregen. De sloop zal eerstdaags doorgaan. In deze archeologienota moet er dus uitgegaan worden van een volledig leeg gebied, zonder de gebouwen. Deze sloop wordt echter niet uitgevoerd met oog op archeologie. Aan de hand van de voorhanden luchtfoto's is geweten dat er tussen 2015 en 2016 reeds enkele gebouwen gesloopt waren. De DHM laat ook uitschijnen dat er bij de opbouw van deze gesloopte/te slopen gebouwen een nivellering en ophoging is geweest van het terrein aan de straatkant bij de Broekborre. Ter hoogte van de geplande werken hebben reeds gebouwen gestaan en is er nog verharding aanwezig. De nieuwe gebouwen en verharding zullen niet dieper gaan dan de gekende verstoringen. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.